

AKROPOLITANEC

— ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET —

INICIACIJA

OLIMPIŠKE IGRE NEKOČ IN DANES

FILOZOFIJA IN HOJA

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

AKROPOLITANEC

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo

[www.akropola.org](#)

JULIJ-AVGUST 2024 | ŠT. 103

NASLOV

NOVA AKROPOLA | Ljubljana

Wolfova 8, 1000 Ljubljana

070 601 651, 059 78 02 11

NOVA AKROPOLA | Maribor

Tyrševa 7, 2000 Maribor

040 709 955

ODPIRALNI ČAS:

PON–ČET 18h–22h

IZDAJATELJ

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

akropolitane@akropola.org

UREDNIŠTVO

Glavni urednik: Stjepan Palajsa

Urednik: Andrej Praček

Prevod: Barbara Krasnik, Maja Mlakar

Grafično oblikovanje: Nija Androjna

V TEJ ŠTEVILKI:

- PSIHOLOGIJA: INICIACIJA 6
- TRADICIJA: OLIMPIJSKE IGRE NEKOČ IN DANES 11
- PRIPOROČAMO FILOZOFIJA IN HOJA 15
- ANEKDOTA ŠPARTANSKI "ČE" 16

B E S E D A U R E D N I K A

OLIMPIJSKI DUH

Olimpijske igre in šport na splošno od nekdaj privlačijo množice, z njimi pa tudi pozornost trgovskih mogotcev ter drugih ideoloških struj, ki jih izkoriščajo za udejanjanje lastnih nešportnih interesov. Ker rek: "Denar je sveta vladar," ni iz trte zvit, je ekonomski vpliv korporacij in politik tudi v športu tako močno prisoten, da je prvotni olimpijski duh danes na žalost prekrit z raznoraznimi tujimi priveski, ki športna srca pošteno begajo.

Morda je ravno sedaj, ko so otvoritev olimpijskih iger v Franciji zaznamovali nekateri etični spodrseljaji, pravi čas, da se zavemo, kako pomembno se je vrniti k zdravim koreninam in obuditi resničnega olimpijskega duha – duha borbenosti, časti in elegance.

Moč človeka je v njegovem duhu, ki je sposoben upravljati z lastno psiho in telesom, saj se posameznik lahko le tako izrazi in pokaže odličnost. Moč človeka je torej v nadvladi božanskega dela v nas (Zevsa) nad prvinsko titansko naravo (Kronosom); moč, ki jo vidimo navzven, pa je le odraz notranje moči.

Mar niso disciplinirani in marljivi športniki ambasadorji prav te vrste moči? Bi si kdo drznil za vrhunškega športnika trditi, da mu primanjkuje jeklene volje?

Prav volja je poglobitna moč človekovega duha, ki poleg te izžareva tudi lepoto v najširšem pomenu besede. Lepi Apolon, ki je starogrško božanstvo moralnega reda in harmonije, je tudi mitološki začetnik pitijskih iger, ki so se v antični Grčiji po slovesu uvrščale takoj za olimpijske in so se od njih razlikovale predvsem po tem, da so poleg športnih vključevale še tekmovanja v umetnosti.

Mitološko izročilo pravi, da je Apolon pitijske igre uvedel po zmagi nad Pitonom – pošastno kačo, ki predstavlja prvobitno moč. Svečane športne igre so vedno častile zmago nad neobrzdanimi prvinskimi silami, tudi znotraj posameznika. Zato lahko od športnikov, ki jih zaznamujeta disciplina in nadzor, pričakujemo veliko mero človečnosti.

Človek olimpijskega duha je dostojanstven, sočuten in ima okus za lepo. To pomeni, da lepoto izraža v sebi in v odnosu do drugih. Je posameznik, ki ima moč, da navzven izžareva svojo notranjo lepoto.

Olimpijske igre, edine izmed svetih športnih iger, ki so se uspele ohraniti skozi turbulentno zgodovino, imajo svojo identiteto, ki jo je vredno ohranjati. Niso samo športni dogodek, in še manj hrupni bazar, temveč ostajajo starodavna in še vedno prisotna svečanost. In prav zato so nekaj posebnega; zato na enigmatičen način še vedno nagovarjajo naša srca. Ne samo tekmovalcev tudi vsakega od nas tiho spodbujajo, da postanemo zmagovalci v areni življenja in si prizadevamo, da bi nekoč bili okronani z lovorovim vencem časti.

Andrej Praček, *urednik*

TEMPLJARJI, VITEŠKI RED
PREDAVANJE

22. 8. 2024 OB 19.00
NOVA AKROPOLA, WOLFOVA 8, LJUBLJANA
VSTOP PROST!

WWW.AKROPOLA.ORG

TEČAJ PRAKTIČNE FILOZOFIJE

– Najdi svoj kompas, najdi svojo pot.–

1. 10. ob 19. uri, Wolfova 8, Ljubljana

14. 10. ob 20. uri, Tyrševa 7, MARIBOR

18 ur predavanj

TEČAJ PRAKTIČNE FILOZOFIJE

KAKO NAREDITI FILOZOFIJO UPORABNO TUKAJ IN ZDAJ?

Z neprestano in zavestno uporabo filozofskih načel. Filozofija ni le skupek abstraktnih idej; je močno orodje za preoblikovanje našega vsakdanjega življenja, naših odnosov in našega pogleda na svet.

ZAČNIMO S SAMOREFLEKSIJO.

Vzemimo si čas, da se zazremo vase, da izprašamo svoja prepričanja, vrednote in obnašanje. To je začetek spoznavanja samega sebe, zavest o samemu sebi pa je prvi korak k pozitivnim spremembam.

NATO RAZVIJAJMO VRLINE.

Pogum, velikodušnost, iskrenost, sočutje – to so univerzalne vrednote, ki presegajo različne kulture in časovna obdobja. Vadimo te vrline na vseh področjih svojega življenja, od vsakdanjih odnosov do najpomembnejših odločitev.

POLEG TEGA, IŠČIMO ZNANJE.

Filozofija nam ponuja v raziskovanje bogastvo modrosti. Berimo, preučujemo, sprašujemo ... A ne pozabimo: znanje ima vrednost le, če je uporabljeno. Pretočimo filozofske nauke v oprijemljiva dejanja.

DELOVANJE JE KLJUČNI DEJAVNIK.

Ni dovolj razmišljati; spomnimo se, da filozofija ni le intelektualna, temveč tudi praktična in izkustvena. Ne gre samo za poznavanje idej, ampak tudi za življenje v skladu z njimi. Z vsakodnevno uporabo postanemo filozofi, ki iščemo modrost v vsakem trenutku in vsaki izkušnji.

In zato – poskušajmo živeti filozofijo tukaj in zdaj! Udejanjimo njene nauke v vsakdanjem življenju, spreminjajmo sebe in svet okoli sebe na bolje.

Tečaj praktične filozofije zajema najpomembnejša učenja tradicionalnih filozofskih šol Vzhoda in Zahoda, ki so bila namenjena vseživljenjskemu oblikovanju človeka.

TEME PREDAVANJ:

- PRAKTIČNA FILOZOFIJA
- VIDNA IN NEVIDNA NARAVA
- NOTRANJI BOJ (DUHOVNOST INDIJE)
- VLOGA BOLEČINE (ETIKA BUDIZMA)
- NOTRANJI DIALOG (MISTIKA TIBETA)
- ČLOVEK KOT DRUŽBENO BITJE (KONFUCIJ)
- UMETNOST ŽIVLJENJA V DRUŽBI
- IDEALNA DRŽAVA (PLATON)
- UMETNOST ZLATE SREDINE (ARISTOTEL)

TERMINI ZAČETKOV TEČAJEV:

(TEČAJ SE ODVIJA ENKRAT TEDENSKO OB ISTEM TERMINU, V TRAJANJU DVEH ŠOLSKIH UR)

LJUBLJANA:

- 1. 10. 2024, OB 19. URI
- 5. 11. 2024, OB 18. URI
- 22. 1. 2025, OB 19. URI

MARIBOR:

- 14. 10. 2024, OB 20. URI
- 20. 1. 2025, OB 18. URI

INICIACIJA

PETAR BUJAS

Zdi se, da mineva čas, v katerem smo mislili, da je za napredek nujno prekiniti vezi s preteklostjo, ki ta isti napredek ovira. Po burnih in težkih izkušnjah zadnjih stoletij je bilo ugotovljeno, da je še vedno napačno enačiti materialni in tehnični napredek z duhovnim in moralnim. Poleg tega je v kriznih časih, v katerih živimo, vedno več govora o drugi plati sodobne visoke tehnologije in sodobnih znanstvenih dosežkov. Zato je zanimiva prava poplava zanimanja za mitično, onostransko, za vse, kar presega zgolj materialno bivanje. Vendar, kot opozarjajo številni ugledni kulturni antropologi, glavna razlika med nami in našimi predniki, katerih skrbi so bile drugačne od naših, ni odsotnost mitov ali zanimanje za tisto, kar presega naše fizične in čutne omejitve. Pravzaprav je ena glavnih značilnosti sodobnega sveta izginotje iniciacije, prav ta pa je imela odločilno vlogo in pomen za vse vidike življenja v tradicionalnih družbah.

ŽIVI KOZMOS

Novost, ki jo je sodobni svet vnesel v človeško bivanje, je, da sodobni človek živi v radikalno desakraliziranem kozmosu. Starodavni človek je prav izkustvo svetega in njegovo izražanje razumel kot ključ lastnega obstoja. Obstoja v kozmosu se ni nikoli porabljal nenamensko, ampak vedno smiselno. Z drugimi

besedami, niti človek niti vesolje ne živita samo zato, da bi preživela, nato pa svoji življenji končala v prahu

in neobstoju. Veljalo je, da je človekovo bivanje neke vrste potovanje, na katerem človek išče svoje skrito bistvo. V religioznih sistemih starega sveta je bilo to opisano z uporabo mitologije, tako kot v antični filozofiji z izrekom "Spoznaj

NOVOST, KI JO JE SODOBNI SVET VNESEL V ČLOVEŠKO BIVANJE, JE, DA SODOBNI ČLOVEK ŽIVI V RADIKALNO DESAKRALIZIRANEM KOZMOSU.

samega sebe". Obenem je veljalo, da je kozmos veliko živo bitje (makrokozmos), ki je prepleteno z mikrokozmosom, torej človekom. Tako kozmos kot človek sta potopljena v obstoj, ki je večdimenzionalen. Od več možnih stopenj obstoja so našim čutom dostopne le nekatere, po starodavnih izročilih pa so te najmanj pomembne. To ne pomeni, da so nepomembne, ampak da je njihova vloga drugotnega pomena in spremljevalna glede na druge dimenzije, ki presegajo naše trenutno zavedanje. Te druge dimenzije so imenovali svete, duhovne, v luči odkritij globinske psihologije pa jih danes imenujemo arhetipske. Pravzaprav so te razsežnosti polne bistva in smisla in predstavljajo resničnost v pravem pomenu besede. Zato so si naši predniki prizadevali živeti sveto življenje, ker je to

življenje polno bitk.

Sveto hkrati pomeni resnično, večno in učinkovito.

Prav te značilnosti

svetega kažejo na

razširjene izrazne možnosti človeka in tudi na njegove druge skrbi, ki presegajo boj za golo preživetje. Tako dobi vidno, materialno vesolje nov pomen: je odraz nečesa drugega, realnosti, ki ni s tega sveta, vendar se lahko v tem svetu izrazi in jo človek lahko razume ter živi. Zato sveto in posvetno vesolje postaneta komplementarna in šele skupaj omogočata človeku celovito življenje, v katerem človek ni omejen le na eno dimenzijo.

OD VEČ MOŽNIH STOPENJ OBSTOJA SO NAŠIM ČUTOM DOSTOPNE LE NEKATERE, PO STARODAVNIH IZROČILIH PA SO TE NAJMANJ POMEMBNE.

INICIACIJA IN MIT

Vse tradicionalne družbe so imele kompleksno in podrobno mitologijo. Mitologija je predstavljala njihovo razumevanje sveta, način opisovanja kozmosa in položaja človeka v njem. Skozi številne arhetipske podobe in simbole je prikazano,

kako je nastal kozmos, kaj je njegovo bistvo in kako v njem obstaja človek. To je pravzaprav zgodovina, a bolj psihološke narave. Nanaša se predvsem na človeško psiho in duha ter je vzorec temelja kulturnih in družbenih institucij. Mit je zgodovina vsega pomembnega, kar se je zgodilo od nastanka sveta; vseh dogodkov, ki so pripomogli k oblikovanju človeka, kakršen je danes. Za razliko od sodobne zgodovine je mitologija veliko več kot kratka in suhoparna objektivna informacija: mit zajema vse vidike človeka, ne le razuma. S simboli, jezikom neizrekljivega, se človek lahko poveže z onstranstvom, s tistim, česar trenutno ne pozna, a je ključnega pomena za njegov obstoj.

Mitologija je sveta zgodovina, zato jo je treba skrbno ohranjati in prenašati na prihodnje rodove. Če se izgubi, je človek v nevarnosti, da izgubi stik z lastnim bistvom in v tem primeru se kvalitativno ne razlikuje od živali. Ker miti niso usmerjeni v analitične in racionalne razlage človeškega uma, je treba s posebnim postopkom aktivirati njegovo notranjost in jo osvoboditi banalnosti, obrobne in nepomembne. Vloga mita je, da v človeku prebudi duhovni potencial, da razbije lupine, ki preprečujejo njegov notranji vid in vidi stvari takšne, kot v svojem bistvu resnično so. Če doživi in obuja mit, se človek vključi v realnost višjega reda. Da pa se to dejansko zgodi, je nujen prehod zavesti iz posvetnega v sveto. Takšen prehod omogoča iniciacija.

INICIACIJA KOT MOST MED POSVETNIM IN SVETIM

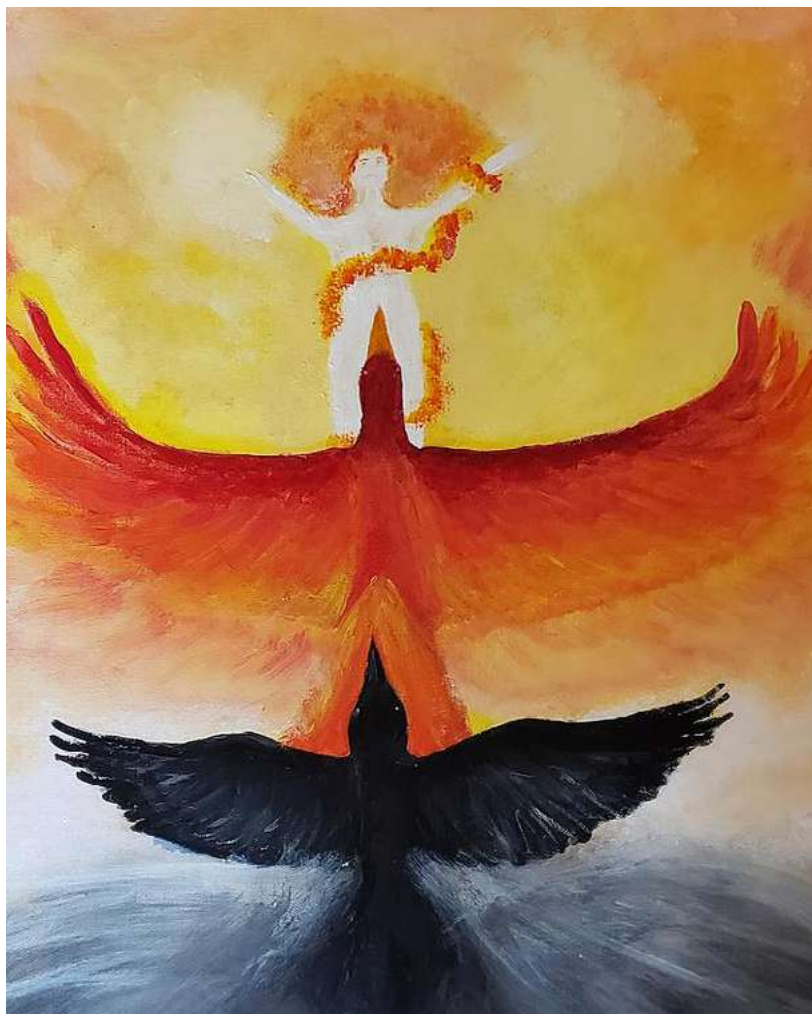
Iniciacija predstavlja niz obredov in ustnih naukov, ki vodijo do korenite in resnične spremembe tistega, ki gre skozi iniciacijo. Ustreza globoki spremembi v načinu bivanja; na koncu iniciacijskih preizkušenj živi novinec, *neofit*, popolnoma drugačno življenje kot prej: postal je "drugačen". Sama beseda iniciacija izhaja iz latinske besede *initiare*, ki pomeni nekaj uvesti ali začeti. Prvotno pomeni vstop v proces, ki označuje psihološki prehod iz nižjega stanja bivanja v višje. Predniki so verjeli, da se duša z iniciacijo dvigne in približa svojemu izvoru, o čemer nam govorijo vsi miti katere koli kulture in civilizacije. Inicijacija uvede novince v svet duhovnih vrednot, v sveto, zato tu ne gre za poučevanje v sodobnem pomenu besede. Inicijacija je poseben pedagoški postopek, vendar njen namen ni pridobivanje znanja, je pravzaprav proces duhovne preнове in se odraža na celotnem človeku. Novinec postane vreden svetega nauka šele po duhovni pripravi. Po prejetem znanju ne more ostati nevtralen, kot je to običajno v sodobnem izobraževanju, kjer ni pomembno, ali pridobljeno znanje povzroči spremembe v notranjosti učenca. Kajti vse, kar se novinec nauči o svetu in o človeškem obstoju, ne predstavlja znanja v smislu, ki mu ga pripisujemo danes; ni le skupek dejstev, ki jih je mogoče neskončno popravljati in spreminjati, pravzaprav z njimi improvizirati. Svet je v tem kontekstu božje delo in je zato

v svojem bistvu svet. Zato je tistim, ki bodo posvečeni, po dolгих in napornih pripravah omogočen vpogled v sveto znanje. Učitelji jih skrbno in dolgo poučujejo, nato gredo skozi vrsto preizkušenj, da bi končno pridobili pravico do dostopa do tajnih obredov, torej do srečanja s svetim.

Vsaka iniciacija pravzaprav pomeni smrt stare osebnosti in ponovno rojstvo nove; "smrt" pomeni konec nekega načina obstoja, polnega nevednosti o bistvenem, in možnost za nov obstoj, bliže pravi resničnosti. Iniciacija predstavlja nepovratno izkušnjo, ki se vedno odvija po enem in istem psihološkem scenariju, sestavljenem iz treh zaporednih stopenj: življenja, smrti in vstajenja. Iniciacijska smrt je nujna za začetek duhovnega življenja. Pogosto jo simbolizirajo tema,

VSAKA INICIACIJA PRAVZAPRAV POMENI SMRT STARE OSEBNOSTI IN PONOVRNO ROJSTVO NOVE; "SMRT" POMENI KONEC NEKEGA NAČINA OBSTOJA, POLNEGA NEVEDNOSTI O BISTVENEM, IN MOŽNOST ZA NOV OBSTOJ, BLIŽE PRAVI RESNIČNOSTI.

kozmična noč, votlina, koča, drobovje pošasti. Vse te podobe kažejo na vrnitev v latentno stanje, ne na popolno uničenje bitja (tako si sodobni človek najpogosteje predstavlja smrt). Podobe in simboli obredne smrti so pravzaprav povezani z nastankom zarodka, vzklitjem – to že nakazuje pripravo na novo življenje. Vloga iniciacijske smrti se nanaša na to, kar sledi taki smrti: rojstvo prenovljenega bitja.

INICIACIJSKA POT

V starih časih so človeka razumeli kot bitje, ki je udeleženo v dinamičnem kozmosu, ki je v stalnem gibanju. Vse, kar ta kozmos obsega, nekam potuje in skupaj s kozmosom potuje tudi človek. Človeško potovanje je bilo v mitični dobi enačeno s potovanjem človeške zavesti, ki nenehno niha med nižjimi in višjimi dimenzijami bivanja. Vsak mit, ki predstavlja tudi iniciacijski vzorec, govori o boju zavesti, da se osvobodi omejitev materialnega sveta, a le skozi preizkušnje tega istega materialnega sveta, v katerega smo deloma vsi neizogibno

potopljeni. Mit o egipčanskem bogu Ozirisu vsebuje tipičen iniciacijski scenarij in pot. Oziris je ubil in razkosal njegov brat Set, kosi njegovega telesa pa so bili raztreseni po celem Egiptu. Ozirisovi ženi, boginji Izidi, je s pomočjo magije in boga Anubisa uspelo ponovno sestaviti njegovo telo, ki je zdaj postalo nesmrtno. Ta mit nam skozi arhetipske podobe pokaže položaj človeka v kozmosu in na bistvo same iniciacije. Človek, ki živi samo zato, da preživi, nikakor ne more biti celovit človek v pravem pomenu besede. Da bi povezal vse svoje dele, je nujen vpogled v pravo resničnost. Toda tako poseben vpogled je nemogoč brez določene distance do minljivega sveta. Kot smo že omenili, je v iniciacijskih mitih to opisano v dramatičnem tonu; vedno gre za razpad, razkosanje, razpršitev, vstop v temo, padec v brezno, žrtev pogoltno pošast. Ne glede na ton in način je sporočilo zelo jasno in neposredno: vsako pravo spremembo spremlja zmeda in kaos, krizno stanje. Nemogoče je doseči višje ravni zavesti in prave človeške narave, ne da bi spremenili podobo sveta in perspektivo, s katero gledamo na stvari. V alkimiji se temu reče "temna noč duše", simbolizira pa jo uničenje obstoječega, da bi se zgradilo nekaj novega. Stari človek, poln

VSAK MIT, KI PREDSTAVLJA TUDI INICIACIJSKI VZOREC, GOVORI O BOJU ZAVESTI, DA SE OSVOBODI OMEJITEV MATERIALNEGA SVETA, A LE SKOZI PREIZKUŠNJE TEGA ISTEGA MATERIALNEGA SVETA, V KATEREGA SMO DELOMA VSI NEIZOGIBNO POTOPLJENI.

nevednosti in pomanjkljivosti, mora umreti, da bi se rodil nov, pravi človek. V iniciacijskem besednjaku se človek ponovno rodi drugačen, subtilnejši in modrejši. Oziris je moral prestati številne preizkušnje in umreti, da je vstal od mrtvih – prenovljen in nesmrten. Pozneje bo moral vse to ponoviti njegov sin Horus, ki pa bo vzor vsakemu Egipčanu. Skozi mit o Demetri in Kori ter skozi orfične in samotraške misterije bo ta scenarij vzor vsej antiki, skozi cikel mitov o kralju Arturju in legend o svetem gralu pa se bo zлил s krščanstvom in razširil do evropskega srednjega veka.

VRSTE INICIACIJE

V starih časih je bilo veliko vrst iniciacije. Pravzaprav so bili iniciirani skoraj vsi pomembni filozofi, umetniki, znanstveniki, pa tudi politiki. Seveda je bila iniciacija primerna za vsakega človeka, čeprav ni veljalo, da so vsi ljudje enaki ali da imajo enake potrebe. Pomembno je bilo, da je vsakomur omogočen dostop do višjih ravni bivanja ob spoštovanju psiholoških in drugih razlik, ki obstajajo med ljudmi. Iniciacija je bila torej posebna vrsta pedagogike; tisti, ki je prehodil iniciacijsko pot in skozi iniciacijske preizkušnje, se je soočil s svojo lastno naravo in globljimi dimenzijami bivanja. S tem se je približal ne le svojemu bistvu, ampak tudi bistvu sveta, ki ga obdaja. Kot pedagoška veščina je iniciacija povezala znanje o bistvenem z vsakdanjimi zadolžitvami

človeka, da bi jih lahko uporabljali v dobro vseh. Skozi različne poklice, spretnosti in obrti so se ljudje uvajali v svet duhovnih vrednot, ne da bi zanemarili materialni obstoj. Zato nihče brez iniciacije ni mogel postati pravi duhovnik, bojevnik, rokodelc, zdravnik, sodnik, pesnik, arhitekt ... ne glede na to, kako dobro je obvladal tehnične veščine svojega poklica. Sama tehnična spretnost je seveda potrebna, ni pa dovolj, da iz nje zažarijo duhovne vrednote. Vsak od teh poklicev je imel svojo iniciacijo, a ne glede na poklic so vsi

ljudje v svojem življenju šli skozi več iniciacijskih obredov, usklajenih s svetim koledarjem. Na splošno je bilo vsako življenje razdeljeno na tri glavna obdobja, med katerimi so potekale različne iniciacije.

Adolescenčni obredi oziroma obredi zorenja so se odvijali na občutljivem prehodu med otroštvom in zrelostjo. Mladostnika naj bi učili o spolnosti in pravilnem razumevanju čustev; po premaganih iniciacijskih preizkušnjah je imel mladenič ali mladenka pravico do svojega mesta v skupnosti kot njen polnopravni član. Preizkušnje fizične vzdržljivosti, prepoved spanja, prehranjevanja, obveznost molka in mnoge druge naloge zagotavljale krepitev volje in duhovne moči. Med to iniciacijo so mlade poučevali o mitih in veri skupnosti; sledili so torej iniciacijski poti mitoloških bitij. Njihovo otroštvo je moralo umreti, da bi se ponovno rodili kot zreli ljudje, odprti vrednotam duha. Veljalo je, da brez te iniciacije mladi ne morejo postati zreli ljudje, ki so se sposobni spopasti s težavami življenja; brez tega so bili ne glede na starost vedno nedorasli in čustveno nezreli, pravzaprav potencialno psihično nestabilni.

Naslednji iniciacijski obred, namenjen vsem ljudem, je bil namenjen odraslim. Prek njega so se odrasli, zreli ljudje, soočili s smislom življenja in človekovega obstoja v kozmosu. Preko plesa, pantomime in različnih obredov so jim simbolično predstavili skrivnosti življenja in pomen življenjskih preizkušenj. Mnogi miti so ponazarjali človekov položaj v svetu pa tudi možnosti za preboj duhovnih vrednot. Poznamo elevzinske, samotraške in orfične misterije ter njihove različice v drugih kulturnih krogih. Ti obredi so skušali osmisliti človekovo življenje v kritičnih srednjih letih.

POZABA INICIACIJE V SODOBNEM ČASU

Znano je, da sodobni svet ne pozna več iniciacije. A to ne pomeni, da je ne potrebuje. Mnoga vprašanja o življenju in smrti se danes porajajo z enako intenzivnostjo kot v preteklosti. Minljivost in večnost, smisel in nesmisel, veselje in trpljenje, strahovi in upi, življenje in umiranje ... vse to še vedno teče skozi človeka, ob njem, tudi navkljub njemu. Verjetno ni življenja, ki ne bi doseglo kritične točke, globokih kriz in tesnobe, ko se vse zdi zapravljeno, odveč in nesmiselno. Prav v takih kritičnih trenutkih ima tudi sodobni človek potrebo po iniciaciji, čeprav se tega ne zaveda. Biti inicijiran, globlje dojeti življenje in se ponovno roditi prenovljen ... je iskanje smisla, ki je sestavni del človeške narave. Znani psiholog C. G. Jung je menil, da se smisel človekovega življenja doseže prav po nizu preizkušenj iniciacijskega tipa. Te ne vodijo v neko utopično blaginjo in atrofijo vsega razen materialnega obstoja, ampak v življenje, ki ima svoje bistvo.

ADOLESCENČNI OBREDI OZIROMA OBREDI ZORENJA SO SE ODVIJALI NA OBČUTLJIVEM PREHODU MED OTROŠTVOM IN ZRELOSTJO. BREZ TEGA SO BILI NE GLEDE NA STAROST VEDNO NEDORASLI IN ČUSTVENO NEZRELI, PRAVZAPRAV POTENCIALNO PSIHIČNO NESTABILNI.

Veljalo je, da brez njih človeško življenje ne more biti polno in plodno, temveč le utesnjeno in prazno.

Zadnji iniciacijski obred je povezan s starostjo. S tem ritualom naj bi se starejši ljudje naučili zbrane življenjske izkušnje spremeniti v modro pripravo na smrt. Smrt je neizogibna iniciacija, je nujna transformacija človeka, tudi če ni šel skozi prvi dve iniciaciji.

Vendar pa je ključnega pomena pravilno razumevanje iniciacije. V hvalnici Demetri so objokovali tiste, ki so prestopili prag življenja brez udeležbe v misterijih: *"Srečen je tisti med nami, ki je to videl v svojem življenju na zemlji! Tistega, ki ni poznal svetih praznikov in pri njih ni sodeloval, ne čaka enaka usoda v temnem bivališču."*

ČLOVEK LAHKO ŽIVI, NE DA BI SE ZAVEDAL LASTNEGA BISTVA, A TAKŠNO ŽIVLJENJE NI ČLOVEŠKO V POLNEM POMENU.

Seveda so izkušnje zadnjega časa pokazale, da lahko človek živi smiselno, a tudi nesmiselno življenje. Človek lahko živi, ne da bi se zavedal lastnega bistva, a takšno življenje ni človeško v polnem pomenu. Inicijacija je obstajala v vseh kulturah in civilizacijah preteklosti, danes pa je ni več, čeprav je med mnogimi potreba ali vsaj hrepenenje po njej. Starodavni modreci so trdili, da iniciacija pomaga prebroditi kritični trenutek vsakega človeškega življenja – smrt. Morda je bila prav to največja vrednost iniciacije: zmožnost sprejetja smrti kot nekaj povsem naravnega. Vsaka iniciacija je pravzaprav določeno potovanje, ki človeka pripravi na smrt in ponovno rojstvo na višjih nivojih bivanja. 🌿

OLIMPIJSKE IGRE NEKOČ IN DANES

F. PAREL

Od 26. julija do 11. avgusta 2024 v Franciji potekajo poletne olimpijske igre, ki jim bodo sledile paraolimpijske igre, od 28. avgusta do 8. septembra 2024. Kakšen je izvor olimpijskih iger? Sledi vodijo v grško mitologijo.

Mati bitk, ki prinašajo zlate krone,
Olimpija, svetišče resnice ...

Pindar

OLIMPIJSKE IGRE NEKOČ

Leta 1828 je arheologija iz pozabe obudila mesto z dolgo zgodovino: Olimpijo.

Mesto, ki je bilo zgrajeno ob vznožju gore Kronion, je bilo znano po igrah in je uživalo velik ugled. Njegovi prekrasni templji in spomeniki, obdani s svetim ograjenim prostorom, kažejo izjemno lepoto. V posebnem in privilegiranem mestu so v času iger živeli le svečeniki, atleti in sodniki. Možje, željni boja in zmage, so se nekaj dni v zvestobi in spoštovanju merili v ozračju miru in sprave, saj so bile vojne prekinjene z dosledno spoštovanim premirjem.

IZVOR OLIMPIJSKIH IGER

Izvor olimpijskih iger sega v starodavno izročilo, ki nam ga prinaša grška mitologija. Igre naj bi ustvaril sam Zevs v spomin na zmago nad svojim očetom Kronosom.

Vir je tudi mit o Herakleju: eno od dvanajstih opravil, ki jih je moral opraviti junak, je bilo čiščenje Avgijevih hlevov. S preusmeritvijo voda Alfeja jih je lahko očistil v enem dnevu. Da se ta dan ne bi pozabil, se je s svojimi štirimi brati pomeril v dirki in zmagovalca okronal z vejico divje oljke.

Grški pisec govori o tem, da naj bi bile prve igre organizirane v počastitev uspešne vrnitve Argonavtov z misije iskanja zlatega runa.

Nadalje pravijo, da je bil Pelops (1350 pr. n. št.) zaljubljen v hčer kralja Oenomaja, Hipodamijo. Kralja je ubil med dirko z vozovi, se poročil s Hipodamijo in postal kralj Elide, svojo zmago pa proslavil z olimpijskimi igrami.

TRAJNOST OLIMPIJSKIH IGER

Miti razodevajo, da so bile igre na začetku samo občasne in so obeleževale določene pomembne dogodke. Redne igre so se začele po eni od epidemij kuge, ko je delfska pitija svetovala kralju Ifitu, da bo le ponovna vzpostavitev iger ustavila nadlogo. Tako je bila leta 776 pr. n. št. organizirana prva uradna olimpijada.

Uspeh je privedel do načrtov, da bi igre obnovili vsaka štiri leta. Od tedaj je bilo vsakokrat tri mesece pred igrami tudi vzpostavljeno premirje, katerega kršitev je zahtevala visoko ceno za morebitnega motilca: prepoved iger, ne samo zanj, ampak tudi za celotno mesto, iz katerega je prihajal. Olimpijske igre so tako nadaljevanje te primarne želje, videti ljudi, ki se borijo in zmagujejo z enakimi pravicami, v miru, onstran vseh konfliktov.

GRŠKE OLIMPIJSKE IGRE

Ob vznožju gore Kronion je bila zgrajena "Terasa zakladov". Na visokih marmornatih stebrih so bila z zlatimi črkami vgravirana imena junakov, ki so se izkazali vredni prejeti oljko zmage. Tam je stal tudi kip prvega zmagovalca Koreobosa, imenovan Olimpionik.

Naokoli so bili posejani monumentalni spomeniki, zgrajeni zahvaljujoč velikodušnosti plemičev:

- stadion, srce iger, ki je v svojih mogočnih dimenzijah lahko sprejel 20.000 gledalcev, ki so gledali, kako potekajo dirke, meti, boji itd.
- hipodrom, dolg 609 metrov in širok 320 metrov, za dirke z vozovi in konjske dirke,
- palestra in veliki gimnazij,

- buleterij, kjer so se sestajali sodniki,
- Leonidajon, monumentalna zgradba s peristilom iz 44 dorskih stebrov, v katerem so prebivali principi in gostje,
- teokoleon, rezidenca svečenikov in Zevsov tempelj, v kateri je bil znameniti kip Fidiije in Zevsa, ki je veličastno sedel na prestolu in v desnici držal Viktorijo.

"Ni večje slave za človeka, kot pokazati lahkotnost svojih nog in moč svojih rok ..." so rekli v stari Grčiji, da bi izrazili občudovanje ljudstva nad lepoto telesa, odsevom harmonične duše.

POTEK IGER

Prvi dan, ki je zaznamoval začetek iger, je bil zahvalni dan. V Zevsovem templju na oltarju v obliki elipse, obdanem s šestimi dvojnimi oltarji v povezavi s potjo sonca, so visoki svečeniki žrtvovali vole z zlatimi rogovi. Ko je bilo sonce v zenitu, je deset helanodikov (sodnikov) začelo slovesni sprevod, sledili so jim športniki, trenerji in mestni odposlanci. Sprevod je potekal vse do bulveterija, kjer so športniki prisegli, da se bodo borili častno.

Udeleženci so pet dni tekmovali pred številnimi prišleki, ki so se prerivali za prostor z boljšim razgledom. Prisotni so bili samo moški, edina izjema je bila svečenica boginje Demetre.

Prvi dan tekmovalj. Tekmovalci so se zbrali na stadionu, popolnoma goli. Spodbujala jih je razburjena množica. Športniki so bili vprašani drug za drugim: "Ali lahko kdo izmed vas očita kateremu od teh atletov, da ni čistega rodu in svobodnega stanu, da je bil kaznovan z železom, da je pokazal moralno nevednost?" Tekmovali so lahko samo pravi Grki.

Atleti so torej tekmovali pet dni. Boji so bili hudi in težki. Cilj je bil zmagati. Toda pozor! Ubiti svojega nasprotnika je bil zločin. Sodniki, oboroženi z biči, so popravljali morebitne napake borcev. Igre so sproščale strasti. Ni bilo redko, da so športniki umrli zaradi izčrpanosti.

Sedmi dan so zmagovalci prejeli oljčno krono, poraženci pa so morali glasno priznati svoj poraz. Iger je bilo konec. Izpustili so potovalne golobe, da bi po vsej Grčiji ponesli imena zmagovalcev, da bi jih v domačih mestih sprejeli z dostojanstvom, ki so si ga zaslužili.

Po poklonu bogovom sta sledila pojedina in veselje. Tam so umetniki recitirali Pindarja. Zmagovalci so sanjali o ovacijah, ki jim jih bodo namenila njihova mesta: dobili bodo pokojnino in postavili jim bodo kip; toda v prvi bitki jim bo pripadla čast položaja, ki zahteva največ poguma.

SVETO MESTO OLIMPIJA

Olimpija bo še dolgo časa ostala sveta, čeprav se je po rimski zasedbi začelo njeno razpadanje. Vrstili so se razni škandali in leta 379 je Teodozij igre prepovedal. Mesto je podleglo udarcem rimskih zavojevalcev.

Kaj je Olimpija? Povzdigovanje nesmrtnosti v iskanju slave ... ker vsak človek sanja o zmagi. In nato šibkost človeka, ki pozablja, da ga le pravo in nesebično delovanje lahko zgradi v podobo njegovega ideala.

OLIMPIJSKE IGRE DANES

Poklonimo se Pierru de Coubertinu, ki je 6. aprila 1896 s svojo strastno vnemo in humanizmom odprl prve moderne olimpijske igre v Atenah. Zapisal je: "Trud je največje veselje. Uspeh ni cilj, ampak sredstvo za doseganje višjega cilja. Posameznik ima vrednost le v odnosu do človeštva. Ustvarjen je, da deluje odločno in umre s predajo."

S ponovno vzpostavitev olimpijskih iger je zasledoval dvojni cilj: reformirati izobraževanje in dati športu mesto obvezne dejavnosti. *"S športom, njegovimi tveganji in celo njegovimi nezmernostmi bom okrepil brezhrbteničnega in omejenega mladeniča, njegovo telo in značaj. Razširil bom njegovo vizijo in njegovo razumevanje skozi stik z velikimi zvezdnimi, planetarnimi in zgodovinskimi obzorji. Predvsem z obzorji univerzalne zgodovine, kar bo rodilo medsebojno spoštovanje in postalo kvas mednarodnega miru v praksi. In vse to za vsakogar, ne glede na rod, kasto, bogastvo, položaj, poklic."*

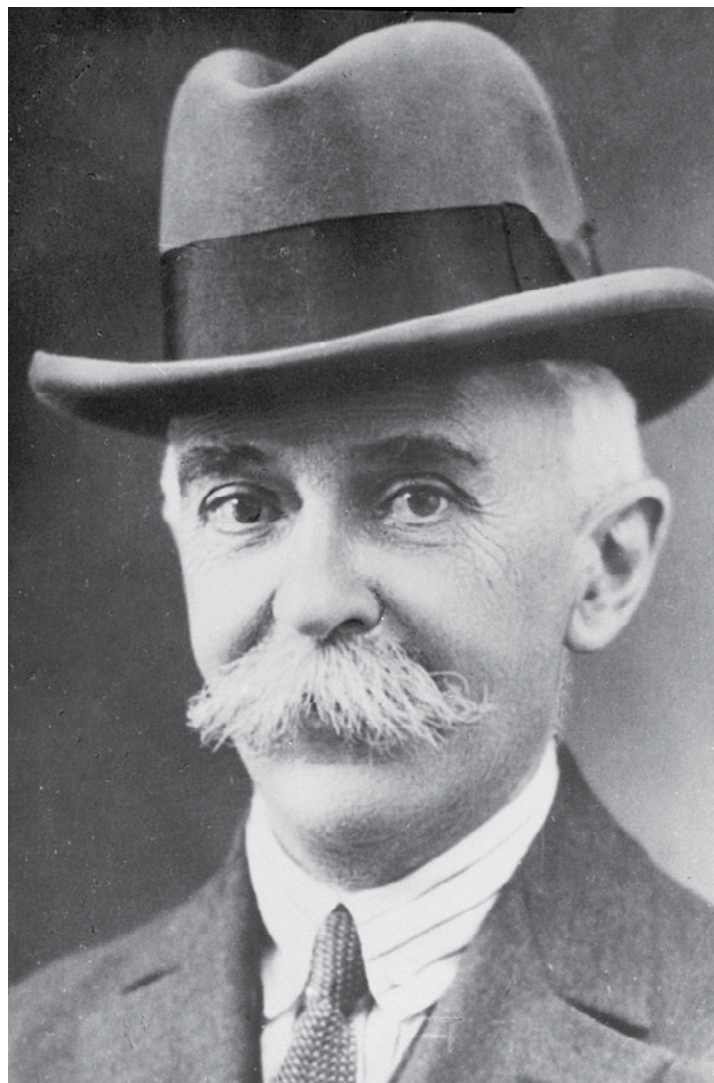
FILOZOFIJA ŠPORTA

Coubertinova vizija je bil razcvet novih privrženecv religije športa, kot ideala višjega življenja, težnje po popolnosti. Poglejmo, kaj je zapisal o pojmu uspešnosti:

"Grki, ki so, skozi veliko balasta, na koncu vseeno rekli zadnjo besedo o vseh stvareh, na podstavek nobenega od svojih kipov atletov niso vgravirali dosežkov teh lepih in čaščenih ljudi. - Henry de Montherlant.

Kaj je uspešnost? Nima druge vrednosti, kot da je simbol vsega, kar jo je rodilo. Kako povečevati mladost? Preko kulta truda, prezira nevarnosti, ljubezni do domovine, velikodušnosti in viteškega duha, stika z umetnostjo in slovstvom. To so temeljne osnove olimpijskega duha."

Coubertin je želel, da zmagovalci postanejo odličneži, saj nič velikega ni mogoče narediti brez tveganja. Dejal je, da junaki in svetniki niso bitja, ki jih lahko merimo.

Pierre de Coubertin je želel, da olimpijske igre spremenijo mesta, pretresejo narode, očarajo ljudi, tako da *"po vsem svetu deček v šoli, delavec v tovarni, kmetje in sinovi sanjajo o asketizmu, naporih, zmagah."*

Tistim, ki so ga označili za utopista, je ta vizionar odgovoril: *"Gradim za jutri."* V svoji globoki človeškosti in pravičnosti ni okleval pri spodbujanju človeka na pot prizadevanja in izpopolnjevanja v enotnosti in bratstvu.

Ali je človek ubral to pot? 🏆

FILOZOFIJA IN HOJA

Člane Nove Akropole povezuje ljubezen do filozofije, številne pa zagotovo tudi do hoje. In kadar naletimo na knjigo, ki že v naslovu združuje filozofijo in hojo (Frédéric Gros, *Marcher, une philosophie*, v prevodu Filozofija hoje), nam upravičeno zaigra srce.

Knjiga ni poglobljeno filozofsko delo, je pa stilsko dovršen in lahko berljiv esej, ki "nam da misliti." Raziskuje filozofske, zgodovinske in osebne dimenzije hoje ter s tem odpira vrata k drugačnemu dojemanju sveta in samega sebe.

Po Grosu hoja ni športna dejavnost, temveč najprej sredstvo za filozofsko refleksijo. Omogoča nam sprostitev misli in prekinitve vsakodnevne rutine, kar vodi k bolj poglobljenemu razmišljanju. Navaja primere Rousseauja, Kanta, Nietzscheja, Kierkegaarda, za katere velja, da so njihovi dosežki tesno povezani s hojo. Nietzsche je celo trdil, da vsa velika spoznanja prihajajo z nogami.

Knjiga raziskuje tudi tesno povezavo med hojo in naravo. Zagovarja stališče, da hoja omogoča izkušanje in zaznavanje sveta okrog sebe in s tem globoko povezanost z naravo. Hoja po naravi nas osvobodi urbanih omejitev in nam omogoči, da je vsak korak priložnost za opazovanje in razumevanje okolja (primer: H. D. Thoreau: Walden, Hoja).

Hoja ima tudi pomembno eksistencialno dimenzijo, saj nam omogoča iskanje samega sebe in razumevanje lastnega obstoja. Omogoča nam, da se lahko oddaljimo od vsakodnevnih skrbi in se povežemo s svojo notranjostjo. S hojo se tudi osvobodimo družbenih pritiskov, misli se nam očistijo in se lahko osredotočijo na bistvena življenjska vprašanja.

POČASNOST JE POZABLJENA DIMENZIJA ČASA IN POČASNA HOJA JE DEJANJE UPORA PROTI HITENJU IN NENEHNEMU ISKANJU PRODUKTIVNOSTI.

Knjiga predstavi hojo tudi kot obliko upora, najprej proti sodobnemu hitremu tempu življenja. Počasnost je pozabljena dimenzija časa in počasna hoja je dejanje upora proti hitenju in nenehnemu iskanju produktivnosti. Posameznik si tako povrne avtonomijo nad svojim časom in telesom.

Da je hoja lahko tudi oblika upora proti družbenemu redu, pa nam je s svojim pohodom proti angleškemu monopolu nad soljo pokazal Mahatma Gandhi.

Knjiga obravnava tudi številne filozofske razmisleke o hoji, ki jih povezuje z različnimi literarnimi in filozofskimi referencami. Številne anekdote in citati ponazarjajo, kako je hoja skozi zgodovino navdihovala različne mislece. V to kategorijo lahko uvrstimo tudi Popotovanje od Litije do Čateža našega Frana Levstika. Slovenska literatura tudi sicer pozna številna dela, povezana s hojo. Praviloma pripovedujejo o pohodništvu in alpinizmu, preseganju samega sebe in premagovanju narave. Kot da je slovenski duši bližje povezava hoje z bojem kot s svobodo.

Knjiga, ki vabi k razmišljanju o hoji kot načinu razumevanju samega sebe in sveta okoli nas. 🏔️

Pripraviil: Jože Bradeško

ŠPARTANSKI "ČE"

Lakonski govor (lakonizem) lahko najkrajše opišemo kot jedrnat in zgoščen način komunikacije; natančen, kratek, in poleg tega tudi zelo sarkastičen.

Ime lakonizem je dobil po Lakoniji (Lakedajmonija), pokrajini v starodavni Grčiji, katere glavno mesto je bila Šparta. Njeni prebivalci, Špartanci, so bili znani po svoji vojaški disciplini, strogi vadbi in asketskem načinu življenja. Prav tako pa so bili znani po svojem govoru, ki je moral s čim manj besedami izraziti bistvo.

Ko je makedonski kralj Filip II (oče slavnega Aleksandra Makedonskega) širil svoje ozemlje prek Peloponeza in osvojil večino grških polisov, je poslal odposlanca v Šparto s sporočilom: "Naj pridem kot prijatelj ali kot sovražnik?"

Špartanci so mu odgovorili v svojem, lakonskem stilu:

"Nikakor."

Ker Filip ni bil navdušen nad tem odgovorom, je zbral svoje vojske na meji in Špartancem poslal novo sporočilo:

"Svetujem vam, da se podredite, kajti če pridem s svojo vojsko v vašo deželo in zmagam, boste za vedno sužnji. Uničil bom vaše kmetije, pobil vaše ljudi, zravnal vaše mesto in vaše žene bodo postale vdove."

Špartanski odgovor je bil zares lakoničen:

"Če."

**ČLOVEK NA VRHU GORE
NI PADEL NANJO.**

VINCE LOMBARDI

www.akropola.org